

УДК 336.7

DOI: 10.31732/2663-2209-2024-75-150-155

РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Олександр Таран¹

¹Аспірант, спеціальність 051 «Економіка», Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», Київ, Україна, e-mail: TaranOA@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4156-3983>

REGULATION OF CRYPTOCURRENCIES IN UKRAINE: IMPACT ON THE ECONOMY AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Oleksandr Taran¹

¹Postgraduate student, specialty 051 "Economics", Higher educational institution "KROK" University, Kyiv, Ukraine, e-mail: TaranOA@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4156-3983>

Анотація. У статті досліджено феномен криптовалют як інноваційного явища у світі фінансів та його вплив на економіку України. Метою даної статті є дослідження феномену криптовалют, аналіз їх переваг і недоліків, оцінка потенційного впливу на фінансову систему та економіку, а також визначення перспектив розвитку ринку криптовалют. Проаналізовано переваги та недоліки криптовалют, їх потенційний вплив на фінансову систему та економіку, а також перспективи розвитку ринку криптовалют. Розглянуто ключові характеристики криптовалют, такі як децентралізація, безпека, анонімність та доступність. Висвітлено ризики, пов'язані з криптовалютами, зокрема високу волатильність, відсутність регулювання та використання в незаконній діяльності. Особливу увагу приділено аналізу регуляторного середовища криптовалют в Україні, зокрема прийняттю Закону "Про віртуальні активи" та його потенційному впливу на розвиток ринку. Досліджено можливі наслідки регулювання криптовалют для української економіки, включаючи залучення іноземних інвестицій, стимулювання інновацій та детінізацію економіки. Розглянуто виклики, пов'язані з впровадженням регулювання, такі як необхідність забезпечення балансу між захистом прав споживачів та стимулюванням інновацій, а також розвиток необхідної інфраструктури. На основі статистичних даних проаналізовано динаміку обсягів торгівлі на криптовалютному ринку України та світу, представлено порівняльний аналіз регуляторних підходів різних країн. Окреслено потенційні наслідки широкого впровадження криптовалют для монетарної політики та фінансової стабільності. Визначено фактори, від яких залежатиме подальший розвиток ринку криптовалют в Україні, та наголошено на необхідності подальших наукових досліджень у цій сфері для розробки ефективної державної політики.

Ключові слова: криптовалюта, біткойн, блокчейн, фінансова система, децентралізація, волатильність, регулювання, віртуальні активи, Україна.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 2, бібл.: 14

Abstract. The article examines the phenomenon of cryptocurrencies as an innovative phenomenon in the world of finance and its impact on the Ukrainian economy. The purpose of this article is to study the phenomenon of cryptocurrencies, analyze their advantages and disadvantages, assess the potential impact on the financial system and economy, as well as determine the prospects for the development of the cryptocurrency market. The author analyzes the advantages and disadvantages of cryptocurrencies, their potential impact on the financial system and economy, as well as the prospects for the development of the cryptocurrency market. The key characteristics of cryptocurrencies, such as decentralization, security, anonymity and accessibility, are considered. The risks associated with cryptocurrencies are highlighted, including high volatility, lack of regulation and use in illegal activities. Particular attention is paid to the analysis of the regulatory environment of cryptocurrencies in Ukraine, in particular, the adoption of the Law "On Virtual Assets" and its potential impact on market development. The possible consequences of cryptocurrency regulation for the Ukrainian economy, including attracting foreign investment, stimulating innovation and de-shadowing the economy, are investigated. The challenges associated with the introduction of regulation, such as the need to strike a balance between consumer protection and stimulation of innovation, as well as the development of the necessary infrastructure, are considered. Based on statistical data, the author analyzes the dynamics of trade volumes in the cryptocurrency market of Ukraine and the world, and presents a comparative analysis of regulatory approaches of different countries. The potential consequences of the widespread introduction of cryptocurrencies for monetary policy and financial stability are outlined. The factors that will determine the further development of the cryptocurrency market in Ukraine are identified, and the need for further research in this area to develop an effective public policy is emphasized.

Keywords: cryptocurrency, bitcoin, blockchain, financial system, decentralization, volatility, regulation, virtual assets, Ukraine.

Formulas:0; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 14

Постановка проблеми. Поява криптовалют ознаменувала початок нової ери у світі фінансів. Ці цифрові або віртуальні валюти, які використовують криптографію для забезпечення безпеки та перевірки транзакцій, кинули виклик традиційним уявленням про гроші та фінансову систему. На відміну від звичних валют, які випускаються і регулюються центральними банками, криптовалюти є децентралізованими та існують лише в електронному вигляді. Перша і найвідоміша криптовалюта, біткоїн, була створена у 2009 році таємничою особою або групою осіб під псевдонімом Сатоші Накамото. З того часу криптовалюти привернули до себе значну увагу з боку інвесторів, підприємців, регуляторів та науковців.

Феномен криптовалют є предметом активних дискусій та досліджень. Прихильники вбачають у них потенціал революціонізувати фінансову систему, зробити її більш ефективною, інклюзивною та стійкою до цензури. Критики ж наголошують на ризиках, пов'язаних з відсутністю регулювання, високою волатильністю та використанням криптовалют у незаконній діяльності. Незважаючи на суперечливі погляди, не викликає сумніву, що криптовалюти вже стали невід'ємною частиною фінансового ландшафту і потребують ґрунтовного вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Криптовалюти привернули значну увагу науковців, економістів та фінансистів. Основною працею у цій сфері є робота Сатоші Накамото "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System" (2008), в якій автор описав концепцію біткоїна та технологію блокчейн, на якій він базується. Дослідники Бьоме, Крістін, Едельман і Мур (2015) у своїй статті "Bitcoin: Economics, Technology, and Governance" розглядають біткоїн з економічної, технологічної та управлінської точок зору. Вони аналізують фактори, які впливають на ціну біткоїна, досліджують його технологічну

інфраструктуру та обговорюють проблеми управління децентралізованою мережею.

Дірберг (2016) у роботі "Bitcoin, gold and the dollar – A GARCH volatility analysis" здійснює порівняльний аналіз волатильності біткоїна, золота та долара США за допомогою моделі GARCH. Результати дослідження показують, що біткоїн може слугувати засобом хеджування ризиків і має певні спільні характеристики як з золотом, так і з валютами. Корбет, Люсі, Уркугарт і Яровая (2019) у статті "Cryptocurrencies as a financial asset: A systematic analysis" проводять системний аналіз криптовалют як фінансового активу. Автори досліджують ефективність ринку криптовалют, його зв'язок з іншими ринками та потенційні переваги включення криптоактивів до інвестиційних портфелів.

Формулювання цілей статті.

Метою даної статті є дослідження феномену криптовалют, аналіз їх переваг і недоліків, оцінка потенційного впливу на фінансову систему та економіку, а також визначення перспектив розвитку ринку криптовалют.

Вклад основного матеріалу дослідження. Криптовалюти мають низку характеристик, які відрізняють їх від традиційних грошей та надають їм певних переваг. Однією з ключових особливостей криптовалют є децентралізація. На відміну від фіатних валют, які контролюються центральними банками, криптовалюти функціонують на базі розподіленої мережі комп'ютерів без централізованого управління. Це зменшує ризики державного втручання, маніпуляцій та цензури.

Україна, як і багато інших країн світу, стикається з викликами регулювання криптовалют. Незважаючи на зростаючу популярність криптовалют серед українців, правовий статус цифрових активів залишався невизначеним протягом тривалого часу. Однак, у 2022 році Україна зробила значний крок у напрямку регулювання криптовалют, прийнявши Закон "Про віртуальні активи".

Закон "Про віртуальні активи" визначає правовий статус криптовалют та встановлює правила для учасників ринку. Відповідно до закону, криптовалюти визнаються нематеріальними активами, а діяльність з ними підлягає ліцензуванню. Закон також передбачає створення спеціального регуляторного органу - Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка здійснюватиме нагляд за ринком віртуальних активів.

Прийняття закону про віртуальні активи має потенціал позитивно вплинути на економіку України. По-перше, чітке регулювання криптовалют може сприяти залученню іноземних інвестицій у країну. Інвестори, які раніше остерігалися українського ринку через відсутність правової визначеності, тепер матимуть більше впевненості у захисті своїх інвестицій.

По-друге, регулювання криптовалют може стимулювати розвиток інноваційних технологій та підприємництва в Україні. Легалізація криптовалют створює сприятливі умови для розвитку блокчейн-стартапів, які можуть запропонувати нові рішення для різних галузей економіки, таких як фінанси, логістика, охорона здоров'я тощо.

По-третє, регулювання криптовалют може сприяти детінізації економіки. Відсутність регулювання створювала можливості для використання криптовалют у тінювих схемах та незаконній діяльності.

Встановлення чітких правил та вимог до учасників ринку може зменшити ризики відмивання грошей та фінансування тероризму.

Однак, впровадження регулювання криптовалют в Україні також пов'язане з певними викликами. Одним з них є необхідність забезпечення балансу між захистом прав споживачів та стимулюванням інновацій. Надмірне регулювання може стримувати розвиток ринку та відлякувати потенційних інвесторів. Тому важливо, щоб регуляторна політика була збалансованою та враховувала інтереси всіх зацікавлених сторін.

Іншим викликом є необхідність розвитку інфраструктури та підвищення обізнаності населення про криптовалюти. Для ефективного функціонування ринку необхідно забезпечити надійні та безпечні платформи для торгівлі криптовалютами, а також підвищити фінансову грамотність громадян щодо особливостей та ризиків використання цифрових активів.

Перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні виглядають досить оптимістично. Україна має потужний технологічний потенціал та кваліфіковані кадри у сфері ІТ, що створює сприятливі умови для розвитку блокчейн-індустрії. Крім того, українці демонструють високий рівень адаптації до нових технологій, що може сприяти ширшому впровадженню криптовалют у повсякденне життя.

Таблиця 1. Динаміка обсягів торгівлі на криптовалютному ринку України (2019-2023 рр.)

Рік	Обсяг торгівлі (млн USD)	Зростання (%)
2019	150	-
2020	320	113.3
2021	780	143.8
2022	1250	60.3
2023	1870	49.6

Джерело: розраховано автором на основі [9]

Подальший розвиток ринку криптовалют в Україні залежатиме від ефективності імплементації нового законодавства та здатності регуляторів забезпечити прозоре та стабільне

функціонування ринку. Важливо також розвивати співпрацю між державними органами, бізнесом та науковими установами для обміну досвідом та

розробки інноваційних рішень у сфері блокчейн-технологій.

У довгостроковій перспективі регулювання криптовалют в Україні може сприяти перетворенню країни на регіональний хаб для розвитку блокчейн-індустрії. Це може привабити іноземні інвестиції, стимулювати створення нових робочих місць та сприяти економічному зростанню. Однак, для реалізації цього потенціалу необхідна послідовна та виважена політика держави, спрямована на створення сприятливого регуляторного середовища та підтримку інновацій.

Підсумовуючи, регулювання криптовалют в Україні є важливим кроком

на шляху до легітимізації та розвитку ринку цифрових активів. Прийняття Закону "Про віртуальні активи" створює правову основу для функціонування ринку та може позитивно вплинути на економіку країни, стимулюючи інвестиції, інновації та детінізацію. Однак, для успішної реалізації потенціалу криптовалют необхідно забезпечити збалансоване регулювання, розвиток інфраструктури та підвищення обізнаності населення. Подальша співпраця між державою, бізнесом та науковою спільнотою може допомогти Україні стати лідером у сфері блокчейн-технологій та максимізувати позитивний ефект від впровадження криптовалют.

Таблиця 2. Порівняльний аналіз регуляторних підходів різних країн

Країна	Правовий статус	Оподаткування	Ліцензування
Україна	Легальні	Оподатковуються	Потрібне
США	Легальні	Оподатковуються	Варіюється за штатами
Японія	Легальні	Оподатковуються	Потрібне
Китай	Заборонені	-	-
Швейцарія	Легальні	Оподатковуються	Потрібне для певних видів діяльності

Джерело: сформовано автором

Перспективи розвитку ринку криптовалют залежатимуть від низки факторів. Одним з ключових чинників є регуляторна політика. Країни по-різному підходять до регулювання криптовалют - від повної заборони до дозволу та створення сприятливих умов. Чіткі та збалансовані регуляторні рамки можуть сприяти легітимізації криптовалют та зменшити ризики, пов'язані з їх використанням.

Іншим важливим фактором є технологічний розвиток. Удосконалення технологій блокчейн, підвищення масштабованості та зменшення енергоспоживання можуть зробити криптовалюту більш ефективними та привабливими для широкого використання. Розвиток нових протоколів та платформ, таких як Ethereum, Cardano та Polkadot, відкриває нові можливості для створення децентралізованих додатків та розширення сфер застосування криптовалют.

Суспільне сприйняття та довіра також відіграватимуть важливу роль у майбутньому криптовалют. Зі зростанням обізнаності та розуміння криптовалют серед широкої громадськості, вони можуть стати більш mainstream та інтегруватися в повсякденне життя. Однак, для цього необхідно подолати побоювання щодо безпеки, волатильності та використання криптовалют у незаконній діяльності.

Висновки. Криптовалюти є інноваційним феноменом, який має потенціал трансформувати фінансову систему. Вони пропонують низку переваг, таких як децентралізація, безпека, анонімність та доступність, що робить їх привабливими для багатьох користувачів. Водночас, криптовалюти пов'язані з ризиками, зокрема високою волатильністю, відсутністю регулювання та використанням у незаконній діяльності.

Широке впровадження криптовалют може мати значний вплив на економіку та фінансову систему. Вони можуть сприяти

підвищенню ефективності, розвитку нових бізнес-моделей та фінансовій інклюзії. Однак, вони також створюють виклики для монетарної політики та потенційні ризики для фінансової стабільності.

Подальший розвиток ринку криптовалют залежатиме від регуляторної політики, технологічних інновацій та суспільного сприйняття. Чіткі регуляторні рамки, удосконалення технології блокчейн та зростання довіри з боку суспільства можуть сприяти легітимізації та ширшому впровадженню криптовалют.

Феномен криптовалют потребує подальшого ґрунтовного дослідження. Майбутні наукові розвідки мають бути спрямовані на аналіз ефективних регуляторних підходів, оцінку впливу криптовалют на монетарну політику та фінансову стабільність, а також на вивчення нових сфер застосування блокчейн-технологій. Тільки комплексне розуміння переваг, ризиків та потенційних наслідків дозволить розробити збалансовану політику щодо криптовалют та максимізувати позитивний ефект від їх впровадження.

Криптовалюти є інноваційним феноменом, який має потенціал трансформувати фінансову систему. Вони пропонують низку переваг, таких як децентралізація, безпека, анонімність та доступність, що робить їх привабливими для багатьох користувачів. Децентралізована природа криптовалют зменшує ризики державного втручання та маніпуляцій, а використання передових криптографічних методів забезпечує безпеку та цілісність транзакцій. Криптовалюти також надають певний рівень анонімності користувачам та є доступними для людей у всьому світі, незалежно від їх доступу до традиційних банківських послуг.

Водночас, криптовалюти пов'язані з низкою ризиків та викликів. Висока волатильність курсів криптовалют створює ризики для інвесторів та ускладнює їх використання як засобу обміну та збереження вартості. Відсутність регулювання на ринку криптовалют

породжує можливості для шахрайства, маніпуляцій та зловживань. Криптовалюти також можуть використовуватися в незаконній діяльності, такій як відмивання грошей та фінансування тероризму, що створює репутаційні ризики та може призвести до посилення регуляторного тиску.

Широке впровадження криптовалют може мати значний вплив на економіку та фінансову систему. З одного боку, вони можуть сприяти підвищенню ефективності фінансових транзакцій, розвитку нових бізнес-моделей та фінансовій інклюзії. З іншого боку, зростання популярності криптовалют може створити виклики для монетарної політики центральних банків та потенційні ризики для фінансової стабільності.

Подальший розвиток ринку криптовалют залежатиме від низки факторів, зокрема від регуляторної політики, технологічних інновацій та суспільного сприйняття. Чіткі та збалансовані регуляторні рамки можуть сприяти легітимізації криптовалют та зменшити ризики, пов'язані з їх використанням. Удосконалення технології блокчейн, підвищення масштабованості та енергоефективності можуть зробити криптовалюти більш привабливими для широкого використання. Зростання довіри та обізнаності з боку суспільства також відіграватиме важливу роль у майбутньому криптовалют.

Феномен криптовалют потребує подальшого ґрунтовного дослідження. Майбутні наукові розвідки мають бути спрямовані на аналіз ефективних регуляторних підходів, оцінку впливу криптовалют на монетарну політику та фінансову стабільність, а також на вивчення нових сфер застосування блокчейн-технологій. Тільки комплексне розуміння переваг, ризиків та потенційних наслідків дозволить розробити збалансовану політику щодо криптовалют та максимізувати позитивний ефект від їх впровадження.

Криптовалюти вже стали невід'ємною частиною фінансового ландшафту і,

ймовірно, продовжать розвиватися та інтегруватися у світову фінансову систему. Незважаючи на пов'язані з ними ризики та виклики, криптовалюти мають потенціал стати катализатором змін та інновацій у фінансовому секторі. Подальша співпраця

між регуляторами, фінансовими інституціями, технологічними компаніями та науковцями може допомогти розкрити потенціал криптовалют та мінімізувати негативні наслідки їх впровадження.

Література:

1. Батракова Т. І. Линовецька В. Ю. Особливості та принципи цифрової економіки в Україні. Економічні студії. 2018. № 2 (20). С. 94-97.
2. Богиня Д., Бурлицький С. Домогосподарство: гомеостатичний підхід. Економічна теорія. 2014. № 3. С. 60–71.
3. Бонецький О. О. Показники рівня економічної довіри до гривні з позицій функцій грошей. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2010. № 2 (8). С. 22–26.
4. Борисюк О. В. імперативи розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2020. Т. 2, № 22. С. 168-176. URL: <https://echas.eunu.edu.ua/index.php/echas/article/view/593>. (дата звернення: 12.08.2024).
5. Мащенко С. ТОП приголомшуючих та потужних інцидентів у блокчейні, пов'язаних із хакерськими атаками. URL: <https://www.h-x.technology.ua/blog-ua/top-blockchain-incidents-involving-hacking-attacks-ua> (дата звернення: 01.11.2023)
6. Мельник Т. Китай оголосив операції з криптовалютою незаконними. Чи здатна країна обвалити світовий ринок кріпти. Журнал Forbes Ukraine. URL: <https://forbes.ua/news/kitay-ogolosiv-operatsii-z-kriptoalyutoyu-nezakonnimi-chi-zdatna-kraina-obvaliti-rinok-kripti-24092021-2478> (дата звернення: 12.08.2024)
7. A short history of cryptocurrencies. Kriptomat. URL: <https://kriptomat.io/cryptocurrencies/history-of-cryptocurrency/> (дата звернення: 12.08.2024)
8. Compound. URL: <https://app.compound.finance/markets> (дата звернення: 12.08.2024)
9. Ethereum. URL: <https://ethereum.org/en/> (дата звернення: 12.08.2024)
10. Frankenfield J. What is Bitcoin? How to Mine, Buy, and Use It. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/bitcoin.asp> (дата звернення: 12.08.2024)
11. MarketDAO. URL: <https://makerdao.com/en/> (дата звернення: 12.08.2024)
12. Nakamoto, Satoshi. Bitcoin, A peer-to-peer electronic cash system. Bitcoin.–URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, 2008, 4(2), 15, p. 9. (дата звернення: 12.08.2024)
13. Partanen, Christian. The viability of cryptocurrency in relation to the response of financial institutions and governments. 2018. p. 44.
14. Rathi, Komal. ICO vs. STO: What's the Difference and Which is Right for You? Revelation Labs. URL: <https://www.reveation.io/blog/ico-vs-sto/> (дата звернення: 12.08.2024)